

50-talet i vårt minne GUIDE för kortpacken

50-talet i vårt minne
KORTPACKKE och GUIDE

© Centralförbundet för de gamlas väl rf 2017
Text: Outi Mäki & Kirsi Alastalo
Bilder och layout: Kirsi Alastalo
ISBN 978-951-806-252-6

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

50-talet i vårt minne

I kortpacken och guiden 50-talet i vårt minne har vi samlat föremål som allmänt använts på 50-talet. Dessa vardagliga föremål är förknippade med många känslor och minnen.

I slutet av guiden finns en lista över museer, företag och privatpersoner som vänligen lånat ut sina föremål för att fotograferas och berättat deras historia. Ett varmt tack till alla!

Alla bilder hittas i materialbanken Vahvike® med sökordet Muistoissamme 50-luku (www.vahike.fi > Kuvat). Bilderna kan projiceras på väggen. Det finns mycket att diskutera om varje enskild bild under en lång tid. Du kan kombinera bilderna i bildbanken till trevliga bildserier.

Centralförbundet för de gamlas väl har tidigare producerat bildserien Arjen esineitä vuosien takaa (Vardagsföremål från förr i tiden). Även denna bildserie finns i Vahvike® digitalt och kan dessutom beställas som kort. Bildserierna kan blandas vid behov.

I Vahvike® hittar du guiden 50-talet i vårt minne både på klarspråk och i en mer omfattande version (www.vahvike.fi > Muistelu > Materiaalit ja välineet). Till helheten hör en lättläst bok, för vilken man fått statsunderstöd för lättläst litteratur.

Med sökorden i slutet av bildtexterna kan du leta efter mer information som grund för diskussioner eller till exempel för att ha frågesporter.

1. Kamfer

Kamfer är ett gammalt universalläkemedel som fortfarande finns till salu. Kamfer har använts som droppar, tabletter, sprit och salvor. Dropparna och de sockerdragerade tabletterna intogs internt, spriten och salvorna användes externt.

Kamfer har använts som hjärtmedicin, för yrsel och svaghet. Externt har kamfer använts för muskelsmärta, för att värma musklerna och för att slappna av. Även malar har jagats bort med kamfer. Dropparna blandades ofta med en liten mängd vatten eller mjölk och dracks. Barn fick ofta dropparna på en sockerbit. En bomullstuss fuktad med kamferdroppar fungerade tidigare som första hjälpen även mot öronvärk.

Kamfer finns fortfarande i många salvor och liniment. I läppbalsam har den fungerat som bedövningsmedel. Den finns också i nässprayer och preparat för ånginandning, eftersom den öppnar luftvägarna.

Sökord: liniment, Vahvike > Tauti ja hoito -kortit, tektuuri, signatuuri

2. Läkemedelssalvor

Olika läkemedelskrämer, det vill säga salvor, har använts länge.

De används för att behandla lokala hudproblem eller för att transportera läkemedel genom huden till andra

delar av kroppen.

Förr tillverkade apoteken salvorna själva och packade dem i sina egna plåtaskar, som ofta hade apotekets emblem på locket. Borsalva var en antiseptisk salva som förhindrade sår och bölder från att bli inflammerade. Även Majbalsam hjälpte mot bölder.

Zinksalva används fortfarande. Den lugnar och kyler bland annat irriterad hud i babysns blöjområde. Vaseline används för att skydda irriterad eller lätt skadad hud.

Arkiater Arvo Ylppö utvecklade år 1931 Hyväsalvan som är lämplig för barns hud.

Hyväsalvan användes för att behandla utslag, macererad hud och mjölkskorv.
Sökord: vaselin, läkemedelssalva, Arvo Ylppö

3. Mygg- och ormbett-, binnikemaskläkemedel

Binnikemasken eller fiskbinnikemasken var ett vanligt besvär i Finland fram till 60-talet. Den är en farlig tarmparasit som kan fås från dåligt tillagad fisk eller rom. Mato-Alli eller Alli Vaittinen-Kuikka gjorde på 50-talet ett avgörande upplysningsarbete för att fördriva binnikemasken genom att till exempel åka runt till skolorna.

Bilden visar ett binnikemaskläkemedel som innehåller filicin och som uppfanns av läkemedelsfabrikören Albin Koponen. Det var lätt att utdriva springmaskar med Pyrvin. En engångsdos räckte. Insektsbett behandlades med myggsalva och Salubrinlösning.

I förgrunden finns en Kyypakkaus från 50-talet. Kyypakkaus innehåller kortison. Kortison har biverkningar, men om det används på rätt sätt är det en mirakelmedicin.

Huvudlöss var en vanlig åkomma och har fortfarande inte försvunnit. För att driva bort lössen såldes Grå salva, sabadillättika och luskammar. Apoteken säljer fortfarande luskammar.

Sökord: parasiter, getingbett, lössbekämpning, huggormsbett, kortison, Mato-Alli

4. Fiskleverolja

Den norska apotekaren Peter J. Möller hämtade fiskleveroljan till Finland i slutet av 20-talet och den säljs fortfarande i stor mängd. Fiskleverolja innehåller D- och A-vitamin samt essentiella omega-3-fettsyror.

Efter andra världskriget var fiskleverolja ett viktigt kosttillskott, eftersom det rådde brist på mångsidig mat. Den skyddade mot engelska sjukan och influensa, gjorde

underverk för huden och sänkte blodtrycket. Efter en måltid matade läraren varje elev med en sked fiskleverolja.

Ett smart sätt att ge fiskleverolja till barn var att blanda den i choklad. Hellas vita Jekovit-choklad innehöll fiskleverolja. Numera får man fiskleverolja till exempel med citronsmak och som kapslar.

Sökord: fiskleverolja, fiskolja

5. Sedlar och mynt från 1950-talet

Konstnären Tapio Wirkkala designade en sedelserie som började användas 1955. På den nya 100-markssedeln fanns rågax, på 500-markssedeln tallgrenar och på 1 000-markssedeln en bild av den dåvarande presidenten J. K. Paasikivi.

En (1) mark blev det minsta myntet i bruk 1951. Pennin togs bort eftersom inflationen var så kraftig att markens värde snabbt sjönk till nivån för det borttagna pennin. År 1951 fick en arbetare 500 g smör eller 10 kg potatis med en (1) timmes lön. År 2017 fick en arbetare 3,5 kg smör eller 18,5 kg potatis med sin timlön. För att få ett (1) kilo kaffe blev en arbetare 1951 tvungen att arbeta mer än fyra timmar. Med timlönen 2017 fick hen över fyra kilo kaffe.

Sökord: inflationsfaktor, inflationsräknare, numismatiker, inflation

6. Nallebjörnar

Den ljusa nallebjörnen på bilden är från 20-talet och den har också upplevt en evakueringsresa. Den lockiga nallebjörnen är från 50- eller 60-talet. Nallarna ser ut som om de skulle blivit gjorda med samma modell fastän ålderskillnaden är tiotal år. Nallen har varit

den första leksaken för många barn. När man hoppade rep under skolrasterna, kunde man rabbla en ramsa som hopparen skulle följa:

Nalle Puh, hoppa in, just just nu! Nalle Puh, vänd dig om, just just nu! Nalle Puh, vänd tillbaka, just just nu! Nalle Puh, klappa händer, just just nu! Nalle Puh, hoppa blix, just just nu! Nalle Puh, räkna till sju, just just nu! Nalle Puh, hoppa enben, just just nu! Nalle Puh, hoppa ut, just just nu

De gamla finländska nallebjörnarna gjordes ofta av fårpäls. Nallar tillverkades även av gamla jackor eller tyger. De finaste nallebjörnarna gjordes av mohair, det vill säga tyg som vävdes av angoragetens ull. Den vanligaste fyllningen i nallen var träspån.

Nallen tittade på världen med glas-, trä- eller knappögon. Nosen, munnen och tassarna broderades med svart eller brun tråd. En formad gummi- eller plastnos blev allt vanligare från början av 50-talet. Nallen förekommer på en del välgörenhetsorganisationers symboler. Nallen påminner om allt som man fick av nallen som barn, det vill säga värme, sympati, kärlek och tröst. Teddybjörnen har till och med sin egen internationella namnsdag. Den firas i oktober.

Sökord: nallesjukhus, nalledoktor, teddybjörn, dockdoktor

7. Leksakslastbil

En leksaksbil av denna modell har tillverkats i Kakolabackens fångelse sedan 40-talet.

Många olika slags träleksaker tillverkades också av Niemen Lelutehdas, vars kollektion omfattade bilar, djur, dockslädar, hopprep och sparkbrädor. På 50-talet hade leksakerna från Niemis fabrik en rödgul pappersetikett där en liten pojke åker sparkcykel.

Juho Jussila Oy är bekant från Jukka-leksakerna i trä. Utöver bilar, tåg, djur och byggklossar tillverkade företaget en timmerhuserie med namnet Jukolan talo samt gunghästar. Många Jukka-leksaker säljs fortfarande.

Även om det på 50-talet fanns fler hästar än bilar i Finland, fanns det många olika slags leksaksbilar. Parallellt med leksaksbilarna i trä kom de första bilarna i plast. Förutom de små leksaksbilarna gillade pojkarna tramp- och backbilarna.

Sökord: Jukka-leksak, backbil, trampbil

8. Pappersdocka

Man lekte mycket med pappersdockor redan på 20- och 30-talen, men efter krigens spred sig hobbyn ännu mer. Vid sidan av boken var pappersdockan en av de vanligaste julklapparna.

Amerikanska filmstjärnor var populära motiv för pappersdockorna. Man samlade också i övrigt flitigt bilder på filmstjärnor. Pappersdockan på bilden föreställer troligen den amerikanska skådespelaren Jane Powell.

Barnen lekte också med pappkulisser, som föreställde till exempel en indianby, en cirkus eller bilar. Kulisserna kunde vara dioramor, det vill säga delvis tredimensionella landskap, stilleben eller beskrivningar av historiska händelser.

Barnen gjorde ofta pappersdockorna själva. När dyrare leksaker kom ut på marknaden i och med att välståndet ökade, minskade pappersdockorna gradvis.

Sökord: pappersdocka + 50-tal, diorama

9. View-Master bildapparat

Bildapparaten View-Master var många barns önskegåva. Apparaten som ursprungligen var riktad till vuxna blev en leksak för barn då tillverkaren av apparaten ingick ett avtal med Disney. 3D-bildskivorna tillverkades bland annat utifrån filmerna Snövit och Askungen samt av det nyöppnade Disneyland.

För View-Masters bildskivor togs bilder med en stereokamera som tog två bilder samtidigt. På skivan placerades bildparet på motsatta sidor av skivan, det vill säga den ena bilden visades för höger öga och den andra för vänster. På så sätt fick man till stånd ett intryck av djup. De första bildapparaterna köptes från Amerika som souvenirer i skiftet mellan 40- och 50-talet. De var i bakelit. Apparater i termoplast kom till Finland i slutet av årtiondet.

Sökord: vardagsteknologier+ View-Master, bakelit

10. Lego-klossar

Legoklossarna utvecklades av den danske snickaren Ole Kirk Christiansen. Hans son patenterade Lego 1958. Även finländarna blev förtjusta i klossarna som köptes som souvenirer från Danmark och de började säljas här i början av 60-talet.

Namnet LEGO kommer från de danska orden "LEg GOdt" ("lek bra"). Det är också latin och betyder "jag sätter ihop" på svenska.

Sökord: Lego, bygg en robot

11. Meccano-byggsats

Meccano och Märklin tillverkade byggsatser vars stycken, plåtar, balkar, axlar, hjul och kugghjul huvudsakligen bestod av perforerad plåt. Av delarna kunde man bygga hållbara och funktionella modeller och anordningar med skruvmejsel och skruvnyckel. Delarna kombinerades med små skruvar och muttrar, så att konstruktionerna kunde rivas. Leksaken hjälpte barnen att förstå mekanikens grundlag.

Man kunde också få en Meccano-byggsats genom insamling av papper. På 50-talet förde barnen pappersavfall till samlingsställen och fick en värdesedel som motsvarade vikten. Med värdesedlarna fick man olika prispåbuds såsom byggsatser, klockor, bordssilver och dockor. Sökord: Meccano, Märklin, byggsats

12. Afrikas stjärna-sällskapsspelet

Brädspelen Afrikas stjärna har varit ett av Finlands mest sålda brädspel i över 60 år. Kari Mannerla utvecklade spelet som 19-åring år 1951. Spelet tillverkas fortfarande. Målet är att hitta ädelstenen Afrikas stjärna. Varje spelare får 300 pund i början. Spelarna framskrider på Afrikakartan enligt tärningens ögontal. På vägen vänder man på spelbrickor i papp och gör

affärer. En av spelbrickorna är Afrikas stjärna, resten består av rubiner, smaragder och topaser, banditer och hästskor. En del av spelbrickorna är tomma.

Spelaren kan gratis framskrida långsamt på land eller längs sjövägen, eller snabbare mot betalning. Flygvägen är den snabbaste och dyraste. När en spelare hittar Afrikas stjärna måste hen ta den till Tanger eller Kairo.

Sökord: Afrikas stjärna, brädspel

13. Fortuna-kulspelet

Kulspelet Fortuna är en finländsk klassiker som har tillverkats sedan 1926. Den vanligaste spelmodellen är en bordsmodell i björkplywood. På spelbrädet finns områden av olika storlekar som avgränsas av spikar.

Med en träpinne får man fart på glas- eller metallkulorna och man får poäng beroende på var kulan stannar. Kulspelet Fortuna utvecklades av folkskolläraren Juho Jussila från Jyväskylä.

Sökord: Fortuna, Juho Jussila

14. Sparkbräde och trehjuling

Barncyklar blev vanliga först på 60-talet. Bilden visar en rysk barncykel från 50–60-talet. När man åkte ut med cykeln utanför den egna gården höll mamma eller pappa ett stadigt snöre i handen som var fäst i stommen.

Sparkbrädet på bilden är tillverkat i Finland på 40-talet. En stor del av sparkbrädorna var helt i trä. De finaste var i metall. Förr gjordes sparkbrädor endast för barn. Numera används de i många fabriker och även riksdagsledamöterna susar längs riksdagens långa underjordiska gångar med sparkcyklar.

Sökord: sparkbräde, sparkcykel för seniorer, elsparkcykel

15. Serietidningar

En av de första serietidningarna som utkom i Finland hette Sarjakuvalehti. Tidningen på bilden är nummer 17 och är från 1952. Tidningen innehöll många korta serier som var högst en sida långa, såsom Stålmannen, Terry och piraterna, Smokey Stover, Spooky, Winnie Winkle, Tim Tyler's Luck, Johnny Hazard, Sexton Blake, Ensamma Vargen, Blixt Gordon, Sitting Bull och Fantomen. Vartannat uppslag i tidningen var färgat och vartannat svartvitt.

Provnumret till tidningen *Aku Anka ja kumppanit* kom ut i december 1951. Den försåg den svartvita världen med färg och blev Finlands största serietidning. Priset för en Kalle Anka-tidning var 50 mark. Åren 1953–1957 utkom tidningen en gång i månaden. Dessutom utkom ett stort antal specialnummer, såsom *Aku Anka Jouluparaati*. Tidningar från början av 50-talet är eftertraktade samlarobjekt.

Kalle Träskalle är en godmodig seriefigur som andra lätt kan lura och utnyttja. De viktigaste bipersonerna i serien är Kalles fru Justiina och Kalles sluga kompis Stumpen.

Sökord: När serietidningen kom till Finland, Kalle Träskalle, Kalle Anka

16. Barn- och ungdomsböcker

På bilden finns kända inhemska barnböcker samt två böcker av Astrid Lindgren: *Kyllä meillä oli hauskaa* (Bara roligt i Bullerbyn) (1961) samt *Pikkuveli ja Katto-Kassinen* (Lillebror och Karlsson på taket) (1956).

Oiva Paloheimos *Tirlitta* (1953) handlar om en föräldralös flicka. Utifrån boken har man gjort teaterpjäser, inspelningar för tv och film. Författaren Oiva Paloheimo blev själv föräldralös som barn och behandlade temat föräldralöshet i flera av sina verk.

Folkskolläraren Anni Swans sagor har lästs i många generationer. Böckerna på bilden *Ollin oppivuodet* (Olles öden och äventyr) (1952) och *Tottisalmen perillinen* (Arvingen till Tottesund) (1951) är rentav den 7:e och 10:e upplagan. Hjältinnorna i

Swans flickböcker, såsom Iris Klewe, var självständiga flickor som använde huvudet.

Anni Polva hette egentligen Anni Kyllikki Polviander. Polva skrev för läsare i alla åldrar. Hon gav ut 106 böcker, det vill säga mer än två böcker per år. I Tiina-serien utkom under 30 år (1956–1986) hela 29 böcker. Polvas böcker har sålts i tre miljoner exemplar.

Konstnären Tove Jansson skapade muminrollen för läsare i alla åldrar. Trollkarlens hatt på bilden är från 1956. Jansson skrev bland annat böckerna Muminpappans bravader, Farlig midsommar, Muminpappan och havet, Hur gick det sen? samt Småtrollen och den stora översvämningen.

Sökord: Yles Levande arkiv: Serien Tiina, Anni Polva

17. Stritsa och slangbössa

Stritsan var både en leksak och ett handvapen. Den tillverkades av en kvistförgrening där man knöt ett gummiband. Man kunde få ett bra gummiband genom att skära ut det av en röd cykelslang, som var mer töjbart än det svarta gummit. Ibland fästes ett läderstycke i mitten av gummibandet där ammunitionen placerades. Med stritsan sköt man små stenar, torra ärter, hagel samt självgjord ammunition av ståltråd eller papper. Målet kunde vara till exempel en björktrast.

Den enklaste stritsan byggdes genom att ett gummiband spändes mellan fingrarna. Med den sköt man papperstussar. Nuförtiden säljs även stritsar i plast.

Sökord: slangbössa, studsare

18. Träslöjdarbeten från folkskolan

Träslöjdsarbete i folkskolan kallades även snideriarbete. Under sniderilektionerna lärde man sig vardagliga färdigheter och gjorde bruksföremål. Många

gjorde en skopa, ett kärl, en blomkäpp och ett yxskaft.

Till vänster är en stövelknekt. Med den ena foten trycker man brädets ände mot golvet, den andra foten placeras i den u-formade delen och så drar man stöveln av foten utan att böja sig och utan att få smutsiga händer. Stövelknektar i trä och gjutjärn säljs även idag.

Man hänger upp klättermuggen och drar i snörena med båda händerna. När man drar i ett snöre åt gången klättrar muggen uppåt. Tre-i-rad är ett tvåpersonersspel där man turas om att placera pjäser i hålen på brädet. Vinnaren är den som får tre egna pjäser i rad, antingen vågrätt, upprätt eller snett.

Sökord: traditionsleksaker, sågaregubbe, sniderilektion

19. Klassrum

I den främre delen av det typiska klassrummet fanns lärarens podium, det vill säga en kateder, svarta tavlan, en kulram, en kartställning och en kartpinne, en stor linjal i trä, en tavelsvamp och kriter. I hörnet stod en orgel och på väggen hade man hängt upp tecknade undervisningstavlor och kartor i papp.

Det fanns många elever och pulpeterna stod tätt. Men i många skolans klassrum åt man också och hade gymnastik. Träpulpeterna var för en eller två personer. Under pulpetens lock låg ägodelarna prydligt. I de lägre klasserna kontrollerade man så gott som dagligen att alla hade en näsduk i fickan. Man kontrollerade också att naglarna var rena. I början av 50-talet var förkläden obligatoriska för flickorna i skolan, och ännu i mitten av årtiondet finns det många klassfoton där nästan alla flickor bär rosett och förkläden. Förkläden gjordes även som skolhandarbete.

Folkskoleinspektörerna åkte runt och lyssnade på lektionerna. Disciplinen var hård. Om man tusslade och tasslade ens lite så blev man tvungen att stå i hörnet. Man kunde få slag med kartkappen på fingrarna om händerna inte höll sig på plats på pulpeten. När man svarade och när läraren kom in reste man sig upp och niade läraren. Skolan började alltid på hösten den 1 september.

Sökord: folkskoleinspektörer, minnen från folkskolan

20. ABC- och läseböcker

Den första skoldagen fick eleverna i första klass en ABC-bok. Först lärde man sig vokalerna och stavelserna som de bildade. Ofta lärde man sig bokstaven S som den första konsonanten.

ABC-böckerna och läseböckerna innehöll många dikter och ramsor som etsade sig djupt in i barnens minne. Många minns den första delen av den finska dikten Aamukahvin ääressä av folkskolläraren Immi Hellens över tusen dikter:

Kukko:

*Hyvää huomenta, punahilkka!
Miltäs se maistuu kahvitilkka?*

Kana:

*Ah, se on aivan liian kuumaa,
kieltäni polttaa, päätäni huumaa.*

Många av de finska ABC-böckerna som användes på 50-talet Meidän lasten aapinen, Lasten oma aapinen, Suomen lasten aapinen och Kultainen aapinen.

Sökord: Martta Wendelin, Rudolf Koivu, Aukusti Salo, ABC-tuppen, den finska ABC-boken från Agricola till nutiden

21. Penna för stilskrivning och bläck

Man ägnade mycket tid åt att lära sig en vacker handstil. Man lärde sig att skriva enligt en modellskrift som Toivo Salervo hade planerat.

Skrivredskapen var en bläckflaska, en bläckpenna, ett läskapper och en torkare gjord av lappar för bläckpennan. Eftersom det ännu inte fanns någon bläckbehållare i pennan doppades spetsen i en liten bläckflaska. Bläcket rann lite åt gången längs pennavtrycket, och ibland blev strecket tunt och

ibland tjockt. Fläckarna torkades av med läskpapper. Den lilla bläckflaskan som man hade på pulpeten välte eller föll lätt på golvet. Därför gjordes ett hål i pulpetens lock som passade flaskan. Innan man övade på att skriva med bläck gjorde man en penntorkare. Den hade runda tygbitar ovanpå varandra och bunten syddes ihop i mitten. På båda sidor av lappbunten syddes en knapp. Man tog ofta med sig lapparna och knapparna hemifrån.

Sökord: YLE: Kaunokirjoitus – katoavaa kansanperinnettä? (Stilskrivning – en folktradition som håller på att försvinna?)

22. Motiv ritade på krittavla

För lärarna vid lågstadieskolorna fanns handböcker med färdiga motiv som man kunde rita på krittavlan.

Som observationsredskap användes seriebilder, det vill säga bildserier. Man hade försökt göra dem så enkla att varje lärare kunde rita dem på krittavlan i samband med undervisningen.

Läraren skulle teckna de stora teckningarna före lektionen började. I bildserierna illustrerades till exempel hur man uppför sig på en fest, växter, djur, arbete och arbetsredskap.

Sökord: hembygds kunskap

23. Skolelevernas tallrikar och muggar

Alla folkskoleelever fick gratis och varm mat från och med 1948. I folkskolan åt man oftast i sin egen klass, så matservetten som gjordes i första klassens handarbete kom till användning på pulpeten.

I några av stadsskolorna gick man till matsalen där man åt stående och med jackan på. Matrasten kunde vara så lång att eleverna hann gå hem och äta. Vanlig skolmat var soppor och välling: potatis-, makaron-, korn- och havrevälling, ärt-, potatis- och kålsoppa. Man åt maten från vita emaljkoppar eller tallrikar som syns på bilden. Man tog länge med sig bröd och en mjölkflaska hemifrån. Skoleleverna tog också bär med sig som de själva plockat till skolan. Sökord: skolmåltider i folkskolan

24. Våffeltigarbeten och virkad spets

Våffeltigarbete är en broderiteknik där man med bomullstrådar broderar mönster på bomullstyg med våffelbinding.

Under handarbetslektionerna i folkskolan broderade både flickor och pojkar mönster på våffeltyg. I allmänhet var det första arbetet en servett som skulle skydda pulpeten under måltiderna. Dessutom gjorde man våffeltigsarbeten för bordsdukar, kuddöverdrag, handduksöglor, handarbetspåsar, pannlappar, påsar för gymnastikdräkter och kassar.

För några årtionden sedan virkades kant- och mellanspetsar på lakan och örngott av mycket tunt garn. Handdukarnas kantspetsar gjordes av tjockare garn, så det gick mycket snabbare att virka dem.

Sökord: Finlands hantverksmuseum, Wetterhoff > våffelbråderier, Pinterest > Våffeltigsarbeten

25. Skolminnes- och Mina vänner-böcker

Ett gammalt sätt att samla minnesfraser spreds bland skolbarnen under 50-talet. Man begärde verser av både klasskamraterna och lärarna. Bokägaren limmade glansbilderna färdigt eller så valde författaren en bild ur sin egen samling. Som limstift användes kokt,

kluven potatis.

Temat för glansbilderna var ofta blomsterarrangemang, änglar, djur, flickor och pojkar. Det var också viktigt att handstilen var snygg.

Alla kunde de några av de vanligaste dikterna eller verserna utantill. Många verser handlade om vänskap eller att önska lycka till. Vanliga teman var även fosterländskhet och religiositet.

*Jag skulle plocka blommor
och binda dig en krans
men marken var så frusen
att inga blommor fanns.
Rosor äro röda, violer äro blå
smultron äro söta och du likaså.*

*När du bland vänner unga
kringvandrar skogens stig
skall en liten fågel sjunga
en hälsning ifrån mig.
Sol ute sol inne, sol i hjärta sol i sinne.*

Sökord: Skolminnes- och Mina vänner-böcker, Vahvike > Sanataide > Värssyjä

26. Tändsticksaskar

Att samla på tändstickslådors etiketter har varit en mycket populär hobby. Förutom att samla etiketter satte man även ihop byråer för docklekar av tändsticksaskar eller så tävlade man med dem.

Man studsade en ask från bordskanten. Om asken hamnade på sidan fick man fem poäng. Om asken blev stående fick man tio poäng. För bildsidan fick man en (1) poäng. Om asken hamnade upp och ner förlorade man sin tur, men annars fick man studsa så länge man fick poäng. Om asken föll på golvet förlorade man alla ihopsamlade poäng. Spelet slutade vid femtio poäng.

I samlingstävlingen hällde man ut alla stickor i asken i en hög på bordet. Spelaren försökte med hjälp av en sticka samla ihop stickor till sig själv, en åt gången. Om stickorna i högen rörde sig gick turen till nästa spelare. Vinnaren var den som lyckades samla ihop flest stickor. Den sista finländska tändsticksfabriken, Finn-Match Oy, upphörde med sin verksamhet 1995.

Sökord: tändsticksfabrik, filmen Låna tändstickor, sagan Den lilla flickan med svavelstickorna, systeemi.net

27. Brev, frimärken och frimärksalbum

Ännu på 50-talet berättade man ofta stora och små händelser i livet i ett brev eller på ett vykort. Postförsändelserna transporterades på backiga och krokiga vägar av en gul postbil. Postbilsrutterna transporterade också människor i glesbygderna.

I början av 50-talet var portot för ett vanligt brev 20 mark och ett vykort kunde skickas för 12 mark. På de små vanliga frimärkena fanns Finlands lejon. På de större märkena presenterades bland annat många framstående personer, Blodtjänst,

Röda Korsets verksamhet och Föreningen för tuberkulosens bekämpande. Jubileumsmärken gavs ut för att hedra de olympiska spelen i Helsingfors och andra stora evenemang.

Både vuxna och barn hade frimärkssamlande som hobby. Man blötte frimärkena och tog loss dem, sedan samlade man dem i samlingsalbum.

Sökord: filateli, Minä olen pikkupoika posteljooni, jubileumsmärken

28. Julkort från 50- och 60-talet

Populära teman för julkort har varit snöiga landskap, julbocken och tomtar, levande ljus, en hästdragen släde på väg till julkyrkan samt olika krubbarrangemang.

Julkortens bilder gjordes av många kända konstnärer som Jenny Nyström, Rudolf Koivu och Martta Wendelin. På julkorten klistrades ofta förutom frimärket även ett julmärke, vars avkastning gick till välgörenhet. Märkena blev ett populärt samlarobjekt.

Sökord: julkortstradition, Martta Wendelin, Rudolf Björk, kangaskorjaamolla + korthus, julmärke, julmärkeshem

29. Album för bilbildssamlarkort

Samlarkorten från kaffepaketen limmades fast i häften och samlaralbum. Butiken gav albumet gratis när man hade samlat fem bilbilder. Köpmannen stämplade bilderna så att man inte fick ett nytt album

med samma bilder. Pauligs samlingsserie med biltema var känd och populär. Även andra rosterier hade egna samlarkort. Kaffe Ab publicerade OKA-kaffets bil- och tävlingsvagnsserier. Även SOK och Veekoo-Tirronen publicerade bilserier. Kesko publicerade fåglar, fjärilar och andra djur. K-kahvis trafikinformationsserie presenterade vägmärken.

År 1957 lanserade Chymos de första samlarbilderna i tuggummin. Hellas följde snart efter med sin egen filmstjärneserie.

Sökord: samlarbilder, tuggummibild, tuggummikort

30. Samlarkort på bilar från kaffepaket

Samlarkortserierna gjorde att man lärde känna många bilmärken och modeller som inte syntes på grus- och lervägarna i Finland. Paulig tryckte kort på 216 olika bilder på bilar, motorcyklar, skotrar och traktorer. En

bilbild var hårdvaluta. Det berättas att de mest entusiastiska samlarna hemma ökade kaffeåtgången och hällde kaffe i smutshinken.

31. Butikskaffekvarn

A. Akrenius elmaskinverkstad i Helsingfors tillverkade olika modeller av eldrivna kvarnar på 50- och 60-talen. Den vanligaste eldrivna kaffekvarnen var A. Akrenius modell KM-0,5.

I glaskupan upptill på bilden rymdes ett kilo kaffebönor. När den önskade mängden kaffe var mald, knackade säljaren

ståltratten med en träpinne. Då föll de sista smulorna av malet kaffe ner i påsen under.

Sökord: Vahvike > kahvi, kahvimylly

32. Urval av kaffepaket

På 1950-talet producerades livsmedel ofta i närområdet eftersom transportmöjligheterna var sämre. Därför fanns det många varumärken och -kvaliteter. Små fabriker och företag hade egna färgglada förpackningar. Många produkter förpackades

ännu på 50-talet i butiken.

År 1950 söktes den första Paula-flickan med en tidningsannons där man hade möjlighet att bli vald om man kunde konsten att uppträda, hade god kroppsform och -rytm, om man tyckte man hade ett filmansikte och en radioröst, och om man var mellan 16 och 30 år. Sinikka Kekki blev vald till Paula-flickan.

Paula-flickan uppträdde i Sääksmäkis nationaldräkt och gjorde reklam för Pauligs kaffe Paula-flickan var mycket populär under 50- och 60-talen. Hon var sin tids kändis och ersatte bristen på kunligheter i Finland.

Sökord: Paula-flickan, kortkaffe, skattekaffe, kaffeskatt, kaffesurrogat

33. Klarningsmedel till kaffekokning

Kokkaffet fick ofta stå en stund under pannmössan för att klarna efter att det kokats. Kaffet blev klarare om det skrämdes, det vill säga om man hällde lite kallt vatten i det heta kaffet. Man kunde också lägga

några tvättade fjäll av braxen eller id i kaffet. Det var också möjligt att köpa klarningsmedel till kaffekokning i butiken. I fabrikena tillverkades klarningsmedlet av fiskskinn, och innehållet i påsen med klarningsmedel såg ut som bitar av tejp.

Sökord: klarningsmedel till kaffekokning, kokkaffe

34. Tidskrifter

Tidskriften Kotiliesi har utkommit sedan 1922. Ett lösnummer år 1953 kostade 60 mark. Kotiliesi innehåller som namnet antyder teman om hem, mat, inredning, familjens vardagliga frågor samt hur man ordnar familjefester, tar hand om sin hälsa och sitt välbefinnande, klädsel, trädgårdsskötsel och handarbete. Kotiliesis fadderklubb hjälpte mindre bemedlade familjer.

Tidskriften Suomen Kuvalehti har utkommit sedan 1916. Tidskriften har fokuserat på aktuella händelser i Finland och utomlands, samhällsfrågor, ekonomiska och politiska frågor samt kulturfenomen. Den första upplagan av tidskriften Seura utkom 1934. Seura gav den vanliga läsaren en inblick i offentliga personers liv.

På 50-talet riktades Kotiliesi tydligt till husmödrar, Suomen Kuvalehti till tjänstemannaherrar och Seura till hela familjen.

Sökord: Kotiliesi, Seura, Suomen Kuvalehti

35. Damkläder och Apu-tidskrifter

Det rådde fortfarande brist på många varor på 50-talet, så ungdomarna blev tvungna att låna sina föräldrars kläder. Under 50-talet uppstod dock ett tonårsmode, eftersom de ekonomiska möjligheterna förbättrades och ungdomarna inte längre ville klä sig på samma sätt som sina föräldrar. Man tog modell från amerikanska filmer.

Flickorna hade håret i hästsvans med rosett, ankelsockor och klockkjol. Det var ännu inte accepterat att flickor använde långbyxor i skolan, förutom på idrottslektionerna. Hussömmerskor som sydde kläder reste också runt mellan hemmen.

Man följde med modet i tidskrifterna. Tidskriften Apu grundades 1933. Det var en veckotidning som riktade sig till familjer och allmänheten, och den utkommer fortfarande.

Övriga tidskrifter på 50-talet var Suomen Kuvalehti, Yhteishyvä, Metsästys & Kalastus, Kotiliesi, Elokuva-aitta, Pirkka, Eeva, Hopeapeili, Seura, Veikkaaja, Omin Käsin, Parnasso, Uusi Kuvalehti och Käytännön Maamies.

Sökord: Tidskriften Apu, 50-talsmode

36. Önskelåtshäftena

Musiikki-Fazer gav ut det första önskelåtshäftet 1949. Häftena innehöll texter från populära sånger. Både inhemska och utländska schlagrar fanns med.

I början hade häftena en tävlingskupong med vilken man kunde rösta på vilken låt som var bäst. För häftena utgavs även mappar som höll dem snygga och i god ordning.

Häftena var särskilt populära under 50- och 60-talen då sångtexter var dåligt tillgängliga. Det var också mycket vanligt att folk själva skrev sångtexter i häftena. Sammanlagt utgavs 128 exemplar, tre till fyra häften per år. Det sista numret gavs ut 1983.

Sökord: filmen Önskevisor, önskelåtar

37. Köpkort och -kuponger

År 1953 hade nästan alla köpkort blivit historia, men i synnerhet ransonerades importerade konsumtionsvaror från västvärlden. Kafferansoneringsen fortsatte längst, ända till 1954.

För att köpa kaffe behövdes ett köpkort, av vilket säljaren klippte en liten ruta. I början av 50-talet fick man ett kvarts kilo kaffe per person per månad. I kaffekortsransonen för hushållet beaktades även barnen, även om kaffe i allmänhet inte serverades till barn.

Kafferansoneringsen kringgicks genom att man ordnade olika

välgörenhetstillställningar till vilka man med dispens skaffade kaffe som lotteripris.

Sökord: köpkort, ransoning

38. Kokböcker

Alli Oksanens och Liisi Harmios "Maija keittää" är en kokboksklassiker. År 2004 utkom den 14:e upplagan av boken. Det finns två versioner av boken: "Maija keittää kotona" och "Maija keittää koulussa". Andra klassiker är

"Kotiruoka" och Ulpu Järvinens "Joka kodin keittokirja". Många minns också Hanna Pukkilas bok "Kisatyön keittiö – Maija Honkasen ruokavuosi 1952".

Populära rätter på 50-talet var fläksås, stekt sidfläsk, snålsoppa, ärtsoppa, stekt strömming, köttsoppa, makaronilåda, korvsås, kålsoppa på mjölk, dillkött, strömmingslåda, kålrullar, knackkorvsoppa och svampsås.

Sökord: Vahvike > Suomalaiset perinneruuat,

Vahvike > Suomen maakuntaleivät

39. Mjölkkannor

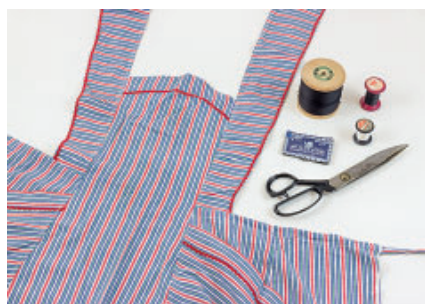
Mjölkkannor var nödvändiga bruksföremål ännu på 50-talet. Eftersom det inte fanns något kylskåp hämtades mjölk dagligen med en kanna från en

lantgård eller butiken. På landsbygden förvarades mjölken i källaren, men i många stadshem förvarades mjölkkannan och smörpaketen i kallt väder mellan ytter- och innerfönstret. Vid matbordet hölls mjölken ur kannan.

På 60-talet såldes mjölk i litersplastpåsar, och efter att de använts virkades kassar och mattor av påsarna. Man började använda de nuvarande mjölkburkarna i kartong först på 70-talet.

På bilden finns mjölkkanor från Arabias fabrik. Till vänster finns en röd och blå Landskapskanna. Kannan pryds av ett engelskt landsbygdslandskap och blommor. Modellen som var avsedd för export visade sig vara en försäljningsframgång i Finland och den tillverkades länge. Till höger finns kannor med blåsmönster. Eftersom dekorationen gjordes genom blåsning varierar färgens intensitet mjukt. Temana för mönstren är vindruvor, svalor och segelbåtar som är bekanta för många. Arabias gamla kannor är värdefulla samlarobjekt.

Sökord: Arabias fabrik, mjölkpåse

40. Förkläde och sytillbehör

I hemköken användes ett förkläde, eftersom det skyddade kläderna under en tid då allt tvättades för hand. Även i skolan använde många flickor förkläde, och man gjorde dem själva i skolhandarbetet.

Förklädena syddes av bomulls-, ull- och satintyg. Man använde även tid till dekorationen. På 50-talet var färgglada korsstygnsmönster och luftmaskor på modet. Många husmödrar fick extra förtjänster genom att sy förkläden.

Förklädena hörde så starkt till vardagen att ett gammalt förkläde genast väcker fantasibilder av hemmet, mamma, mormor eller sysslorna i vardagen.

Man trodde också att förklädet skyddade mot ondska, och det har i synnerhet skyddat ett barn i magen. Förklädet har också ansetts vara en symbol för trygghet och skydd. Uttrycket "agera som förkläde åt någon" betyder att man är någons stöd eller skydd.

Sökord: KirjastoVirma + förkläden, broderi på 50-talet

41. Strykjärn och linnetyg

Innan de elektriska strykjärnen kom krävdes det tid och ansträngning att stryka. De tunga strykjärnen hettades upp antingen på vedspisen eller så trycktes ett upphettat lösstycke, det vill säga en lod, in i strykjärnet.

I slutet av 50-talet började elektriska strykjärn komma in på den finländska marknaden, och med dessa kunde temperaturen regleras.

En bra husmor strök örngottsbanden som ett dragspel. Dragspelet gjordes till exempel med hjälp av en täljd spatel, en knivspets eller en anordning i metall som var utformad för detta ändamål, där bandet rullades mellan två valsar.

Åtminstone fram till 50-talet märktes nästan alla textilier, det vill säga initialerna syddes på dem. Seden kom av praktiska skäl, eftersom tvätten blandades ihop utan initialer. På landet bodde många familjer under samma tak och tvättade tillsammans. I staden behövde man märka tvätten för tvätteriets skull.

Kragar, manschetter och männens finskjortor stärktes vid strykningen. Stärkelsen tillverkades av potatismjöl blandat med vatten. Stärkelseblandningen var klar när den såg ut som och hade en styrka av "bra mjölk".

Sökord: strykning och mangling, stärkning

42. Mangelbräde och -stock

Mangelbrädet och -stocken var mangeln förr i tiden. De användes ännu på 50-talet, eftersom mangeln inte fick plats i små stadshem och stora, gemensamma manglar inte fanns i så stor utsträckning.

De något fuktiga, vikta och dragna linnena virades tätt kring mangelstocken. På det utåtbuktande brädet rullade man paketet fram och tillbaka över ett rent bord eller en bänk tills tyget var slät. Slutligen trycktes lakansrullen med mangelbrädet mot bordet så att den blev platt.

Mangelbrädet kallas även kavelbräde (nykyisin käytetään myös sanoja mankelilauta ja -pölkky).

Sökord: mangling, mangelbräde

43. Skridskobett för kängor

Skridskobett för kängor tillverkades i det överlåtna Karelen i byn Nurmi. Därför kallades de också "nurmikset". Trots att tillverkningen av s.k. nurmikset upphörde på 30-talet, använde många de förmånliga skridskobetten för kängor ännu på 50-talet. Skridskobetten skruvades fast i hålen i botten av skidkängorna. Nyckeln som syns på bilden hängde runt barnens hals. Med nyckelns spets rengjordes hålet i pjäxans botten från snö innan skridskobladet fästes.

Pjäxorna var skolskodon på 50-talet under vintern – förutom vid vått väder då gummistövlar användes. Mono-pjäxan var ursprungligen varumärket för företaget Lahden saapas- ja lapikasteollisuus Oy som grundades av Jussi Mononen. När folket började kalla alla pjäxor för "mono" etablerades ordet som ett appellativ i finskan. Hålen för att fästa skidorna gjordes med en syl i botten av pjäxorna. Taggarna i bindningarna sjönk in i hålen och höll pjäxorna på plats i skidorna.

Sökord: nurmikset, skridskobett för kängor

44. Skidor och skidbindningar

Skidorna och bindningarna på bilden är från 50-talet. De två översta bindningarna kallas Y-bindningar. Följande är en vajerbinding och den nedersta kallas råttfälla.

Skidåkning var en medborgarfärdighet, till och med en plikt, och i Finland arrangerades varje år riksskidåkning. I kalendern med skidspåren publicerades information om skyltade spår, utrustning samt skidspårskartor över de största orterna. Skidspåret för riksskidåkningen markerades med skyltar i terrängen och vid rastplatserna. Längs skidspåren fanns riksskidåkningens prestationsböcker där skidåkningen antecknades. Verksamheten finansierades genom försäljning av prestationsmärken som människor fäste på sina anoraker.

Sökord: kalender med skidspår, riksskidåkning, råttfälla-bindning

45. Lappade skidor

Träskidor och skidor i limträ gick sönder ganska lätt. I stugvärmen torkade skidorna ut, och när man snabbt åkte ut på skidspåret straffade det sig. Många småpojks glädje blev kort när den våldsamma landningen från hoppbacken bröt skidan i tu. De trasiga skidorna lappades hemma med en tunn plåt som man

fick från till exempel kaffeburkar.

Idag har de flesta skidor en botten i plats, men i djup snö är träskidor fortfarande bäst.

Sökord: skidservice, träskidor

46. Skidstavar

Skidåkarna började använda bambustavar på 50-talet. Tidigare användes stavar gjorda av en ung gran eller runda stavar. De runda stavarna hyvlades ut av en ribba. Ringen i stavens nedre ända kallas truga eller kringla (suksisauvoja kutsutaan myös porkka-sanalla).

Trugan på gamla stavar gjordes av enträ, bambustavarna gjordes av bambu. I mitten av trugan fanns två läderremmar korsvis. Trugan lossnade ofta, och många minns att de letat efter en försvunnen truga i snön.

I skidstavens nedre ände finns en vass metalltagg som biter sig fast även i isig terräng och gör det möjligt att skjuta på och få fart. I andra änden finns en läderrem som förhindrar att greppet glider för lågt.

Idag används stavar i två längder. Stavarna för den traditionella stilen är kortare och längre för fristilen.

Sökord: truga, bambustav

47. Skidvalla och korkbit

När man övergick från skinskidor till träskidor började man använda skidvallor. Först användes enbart tjära, och sedan tillsattes glid med hjälp av stearin eller ett sillhuvud. Nästa steg var burkvallor som fanns för olika fören som vått före, torrt före och mellanföre.

Skidor i limträ blev vanliga i slutet av 50-talet, efter att ransoneringen upphört. För skidor i limträ användes tjära som varken behövdes eller fick hettas upp. En sådan tjära är Lyly som syns på bilden. Ofta fanns det ett nummer på burkarna som visade vilket före vällan passade för. Den röda Vauhti-vällan nummer 4 som syns på bilden passade för vått före och Haka-vällan för minusföre. Fästvällan applicerades antingen med korken på burken eller med handen.

Eftersom det var svårt att välla skidorna utvecklades vällningsfria skidor som är enklare att välla.

Sökord: skidtävlingar i folkskolan, längdskidåkning, Finlands skidförbund, YouTube: så tjäras man träskidor

48. Cykel, barnsits och sitsstöd

På bilden finns en Crescent-damcykel från 1952. Den var en vanlig men dyr kvalitetscykel vars lager till och med höll. Förutom Crescent var cykelmärkena bland annat Jaguar, Tammer, Peto, Tunturi, Strävan, Haka, Tarmo och Helkamas Hopeasauma. Bland de utländska cykelmärkena fanns svenska Monark samt engelska Raleigh och Hercules.

I början av 50-talet blev Jaguar Finlands populäraste cykelmärke. Från annonserna av Kone och Terä Oy i Tammerfors kommer vi ihåg sloganens bevingade ord "Ketterästi polkee vaari, vaarilla on Jaguaari" (farfar trampar smidigt, farfar har en Jaguar).

Alla kunde reparera cyklar, men på 50-talet var ju cyklarna också enklare. Cyklarna hade inte växlar, så hjulen och kedjorna höll bättre än idag. Under pakethållaren eller sitsen fanns oftast ett verktygsfodral där man hittade tillbehör för att lappa däcken. Pumpen förvarades ofta lätt till hands på cykelstångens främre del.

Eftersom det inte fanns några barncyklar, övade barnen på att cykla på vuxnas cyklar. På bilden i gräset syns en bräda med en fördjupning i ändarna. Brädet sattes lägre på ramen och barnen övade sig att cykla genom att sitta på det.

Barnsitsarna var mycket anspråkslösa och cykeln på bilden har inget skyddsnät. Barnets fötter kunde alltså glida in mellan hjulens eker.

I Finland finns två cykeltillverkare kvar, Tunturi och Helkama.

Sökord: cykel, sparkcykel, seniorcykel

49. Cykellampa och -dynamo

Cykellampan var särskilt viktigt då när gator och vägar inte var upplysta. Ännu på 50-talet fäste cyklister ficklampor på cyklarna.

Solifer, som tillverkar cykellampor och dynamor, startade sin verksamhet 1954. Dess första produkt var dynamon, som omvandlade cykelns däckrörelse till elektricitet, till och med när cykeln leddes. Solifer var världsberömd för att lampan lyste så bra endast i gångfart.

På bilden till vänster finns en karbidlampa från 30-talet. Som bränsle användes kalciumkarbid gjord av osläckt kalk och kol som såg ut som grus. Under användningen brann en liten låga i lampan. Enligt lagen ska man använda cykellampor i mörker och i skymningen när man cyklar. Man kan få böter om man inte har en cykellampa.

Sökord: karbidlampa, dynamo

50. Finska fredsbevarande soldaters prylar

År 1955 godkändes Finland som medlem i både Nordiska rådet och FN. År 1956 skickade Finland sina första fredsbevarare till Suez, nästan 450 man.

Som soldater i ett neutralt land anpassade sig finländarna väl till fredsbevarande uppgifter.

Bilden visar en FN-soldats blåa baret och en halsduk. FN:s officiella märke och Finlands FN-ärmärke är fastsydd på den löstagbara grön-gråa ärmen.

Sökord: de första fredsbevararna

Fotograferingsplatser och föremålens ägare

Joutsen apteekki, Helsingfors; Vilkkimäen kahvimuseo, Lundo; museet Loimaan Perinnesuksi; Loimaan Pyörähuolto; privata samlares samlingar i Loimaa; Finlands Lekomuseum Hevosenkenkä, Utställningscentret WeeGee; Esbo stadsmuseum, Lagstads skolmuseum; Inkeri Juvonens privata samlingar; Käpylän merkki, Helsingfors; Sarjakuvadivari Kulku-Katin Poika, Helsingfors; Frida Marina, Karlsgatan, Helsingfors

Informationsdelare

Apotekare Bengt Mattila på Joutsen apteekki, Simo Juvala och Seppo Louhivuori på Vilkkimäen kahvimuseo, Jouko Pukki på museet Loimaan Perinnesuksi och Risto Heinonen, samlare av cykelföremål.

Delad information försvinner inte.

– Risto Heinonen –

Källor

FORTUNA – ei pelkkä onnenkantamoinen.

<http://archive.is/8eWID#selection-349.71-349.104>

Historialliset Toivelauluvihkot julkaistu digitaalisesti. <https://www.metropoli.net/musiikki/historialliset-toivelauluvihkot-julkaistu-digitaalisesti/>

Avoimuseo-sivusto. Joulukortit ja -tervehdykset.

http://www.avoimuseo.fi/joulu/artikkeli_joulukortit_ja_tervehdykset.php

Suomalainen joulu -sivusto. Joulukortit.

<http://suomalainenjoulu.fi/joulun-perinteet/historiaa/joulukortit>

Kansainvälistä teddykarhun päivää juhlitaan joka vuosi 27.10.

<http://vintti.yle.fi/yle.fi/kirppis/node/489.html>

KirjastoVirma-sivusto. Pohjoispohjalaista kulttuuriperintöä.

<http://www.kirjastovirma.fi/ekyllonen/esiliinat>

<http://www.kirjastovirma.fi/ekyllonen/vuodevaatteet>

Kumela, Marjut – Blåfield, Marja 2008. Keräilijän aarteet – Arabian kannuja.

Kun sarjakuvalehti tuli Suomeen.

<http://www.kolumbus.fi/hannu.j.asikainen/sarjakuva/sarjakuva.htm>

Lehto, Marja-Liisa 1996. Huwileluja lapsille – Vanhat suomalaiset lelut.

Paasiharju, Hanna 2016. Kaksi lummetta – Vohvelikirjontaa lapsuudesta aikuisuuteen.

<http://www.theseus.fi/handle/10024/115426>

Puoli seiskan klassikko: Afrikan Tähti.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/03/puoli-seiskan-klassikko-afrikan-tahti>

Suomen latu-sivusto. Meidän tarinamme.

<https://www.suomenlatu.fi/ota-yhteytta/tietoa-meista/historiamme.html>

Suomi lähetti ensimmäiset rauhanturvaajat Suezille vuonna 1956.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2007/11/20/suomen-ensimmaisiet-rauhanturvaajat>

Teddy Bear kautta aikojen – Katsaus nalle karhun historiaan.

<http://www.teddybearfactory.fi/historia.html>

Vanhat velot -sivusto. Tietoisku. <http://www.vanhatvelot.org/tagit/tietoisku>

Vesterinen, Jukka 2010, 2011, 2013, 2016. Aikamatka 2–6 Nostalgiset vuosikirjat.

Suova, Maija 1957 (toim.). Emännän tietokirja I ja II.

Arjen teknologiat – 100 vuotta mennyttä ja tulevaa. View-Masterilla maailman ympäri.

<http://arjenteknologiat.utu.fi/2017/03/28/view-master-katselulaite/>

Wikipedia: Afrikan tähti, Anni Polva, dioraama, karbidilamppu, kaulauslauta, lego, Meccano, mono, Pekka Puupää, Tirlittan, Toivelauluja, tulitikku. fi.wikipedia.org

Vällä, Bertta 1951. Alakansakoulun kotiseutuopin käsikirja. Ensimmäinen vuorokurssi.

Guide och hållbara bildkort av föremål från 50-talet

Under 1950-talet övergick man snabbt från en period av brist efter krigen till ett konsumtionssamhälle. Det finns många minnen och berättelser om föremål från det decenniet. Med hjälp av tydliga bilder kan man dela livserfarenheter med andra eller minnas för sig själv. Kortpacken innehåller 50 laminerade kort och en guide.

Till helheten 50-talet i vårt minne hör både tryckt och digitalt material. Bekanta dig med materialet på www.vahvike.fi > Muistelu > Materiaalit ja välineet.

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

ISBN 978-951-806-252-6

9 789518 062526